

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 22/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamises- ta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 11 päivänä toukokuuta 2004 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta (HE 87/2004 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Pekka Kouhia, liikenne- ja viestintäministeriö
- merenkulun ylitarkastaja Jerker Klawer ja lakimies Maarit Mikkonen, Merenkululaitos
- laivaosaston päällikkö Henri Tuominen, Bureau Veritas
- surveyor, station manager Seppo Liukkonen, Germanischer Lloyd
- asiamies Reima Angerman, Suomen Konepäälystöliitto

- toiminnanjohtaja Bo Gyllenberg, Suomen Laivanpäälystöliitto
- puheenjohtaja Simo Zitting, Suomen Merimies-Unioni ry
- toimitusjohtaja Matti Aura, Suomen Satamaliitto
- kuljetustaloudellinen asiamies Maire Kaartama, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- toimitusjohtaja Jouko Santala, Satamaoperaattorit.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- sisäasiainministeriö
- valtiovarainministeriö
- kaupp- ja teollisuusministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Germanischer Lloyd
- Rahtialusyhdistys.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi eräiden irtolastialusten turvallista lastaamista ja lastin purkamista koskeva laki. Lailla pannaan täytäntöön Euroopan unionin direktiivi irtolastialusten turvallisen lastaamisen ja lastin purkamisen yhdenmukaistetuista edellytyksistä ja menettelyistä.

Lain soveltamisalaan kuuluisivat kaikki kansainvälisen merenkulkujärjestön määräysten mukaiset kiinteää irtolastia kuljettavat alukset, jotka purkavat tai lastaavat kiinteitä irtolasteja suomalaisissa terminaaleissa. Laissa ehdotetaan säädettäväksi irtolastialusten toiminnallisesta soveltuvuudesta kiinteän irtolastin lastaamiseen

tai purkamiseen, terminaalien soveltuvuuteen liittyvistä vaatimuksista, tilapäisistä toimintaluvista, alusten päälliköiden ja terminaalien edustajien vastuunjaosta irtolastien purkamisessa tai lastaamisessa ja irtolastialusten ja terminaalien välisistä menettelyistä. Lisäksi laissa säänneltäisiin lastaamisen ja lastin purkamisen aikana ai-

heutuneiden vaurioiden korjaamisesta, valvonnan järjestämisestä sekä seuraamuksista.

Tarkempia säännöksiä lain soveltamisalaan kuuluvista asioista annettaisiin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Lain ehdotetaan tulevan voimaan niin pian kuin se on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna seuraavin huomautuksin.

Hallituksen esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa on runsaasti kielivirheitä, painovirheitä ja niihin verrattavia teknisiä virheitä. Esitys vaikuttaakin tästä syystä ja muutoinkin huolimattomasti valmistellulta, vaikka se on ollut oikeusministeriön lainvalmisteluosaston tarkastustoimistossa tarkastettavana. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä liikenne- ja viestintäministeriön huomiota lainvalmistelun huolellisuuteen. Mietinnön lakiosastossa kursivilla merkityjä korjauksia ei ole erikseen perusteltu siltä osin kuin kyse on kirjoitusvirheistä ja kieliasun parantamisesta.

Valiokunta kiinnittää huomiota sertifioituun laadunhallintajärjestelmään, jolla 3 §:n 16 (17) kohdan mukaan tarkoitetaan ISO 9001:2000 -standardin tai vastaavan standardin mukaisesti sertifioitua terminaalinhoitajan laadunhallintajärjestelmää. Vastaava määritelmä sisältyy 5 §:n 1 momentin 4 kohtaan. Valiokunta katsoo, että laadunhallintajärjestelmää ei tule sitoa yhteen ainoaan järjestelmään, ja pitää hyvänä pykälän muotoilua, jonka mukaan vastaavan standardin mukaisesti sertifioitu laadunhallintajärjestelmä hyväksytään.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että 3 §:n 16 (17) kohta sekä 5 §:n 1 momentin 4 kohta vastaavat irtolastidirektiivin 5 artiklan 4) kohdan vaatimusta ISO 9001:2000 -standardin

noudattamisesta. Valiokunta korostaa, että kyseisen artiklan mukaan hyväksytään myös kyseisen ISO-standardin vaatimukset kaikilta osin täyttävän standardin soveltaminen.

Asiantuntijakuulemisen mukaan vastaavaa järjestelmää koskeva lisämääräys valmisteltiin neuvoston meriliikennetyöryhmässä jäsenvaltioiden vaatimuksesta. Perusteena oli se, että kun ISO-standardeja jatkuvasti kehitetään, ei olisi järkevää, jos uudenaikaisempaa ja ehkä myös tiukempaa standardia ei saisi noudattaa. Asiantuntijakuulemisessa myös korostettiin, että kansallisia standardeja ei tulisi säätää noudatettaviksi. Valiokunta toteaa, ettei Suomessa sellaisia ole.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Lain tarkoitus. Pykälän 1 momentissa direktiivin nimi on kirjoitettu väärin. Valiokunta on korjannut kirjoitusvirheen siten, että direktiivin nimi on oikein.

Pykälän 2 momentissa sanat lastin purkamisen on kirjoitettu yhteen. Suomen kielen säännösten mukaan termit voidaan kirjoittaa yhdyssanana. Merenkululaitoksen mukaan ei ole kyse termistä, vaan tapahtuman kuvauksesta, minkä vuoksi lastin purkaminen on kirjoitettava erikseen. Valiokunta on johdonmukaisesti tehnyt vastaavan korjauksen muissakin lain pykälissä. Valiokunta on myös tehnyt kielellisen korjauksen momentin muotoiluun.

2 §. Soveltamisala. Valiokunta on 2 momentissa korjannut ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleis-

sopimuksen (SopS 11/1981) nimessä olleen virheen sekä tehnyt kielellisiä korjauksia pykälän muotoiluun.

3 §. *Määritelmät.* Valiokunta on 2 kohdassa tarkistanut ja korjannut ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 11/1981) nimessä olleen virheen. Se ehdottaa edelleen 3 kohtaa täsmennettäväksi siten, että siihen lisätään IMO:n suomenkielinen nimi Kansainvälinen merenkulkujärjestö. Valiokunta ehdottaa 5 kohdassa täsmennystä XII luvun osalta niin, että siitä käy ilmi, että luku on SOLAS-yleissopimuksen liitteessä.

Pykälän 12 kohtaa valiokunta ehdottaa poistettavaksi, koska sillä ei tarkoiteta Merenkulkulaitoksessa meriturvallisuudesta vastaavaa johtajaa tai hänen määräämänsä Merenkulkulaitoksen virkamiestä. Tarkoituksena on, että Merenkulkulaitos viranomaisena vastaa valvonnasta ja hoitaa sisäisesti tehtävien delegoinnin. Tästä johtuen valiokunta ehdottaa, että Merenkulkulaitos mainitaan nimenomaisesti niissä kohdissa, joissa on ollut viittaus satamavaltion valvontaviranomaiseen. Kohdan poistamisesta johtuen seuraavien kohtien numerointi muuttuu.

Pykälän 12 (13) kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että lastitiedoilla tarkoitettaisiin vuoden 1974 SOLAS-yleissopimuksen liitteen VI luvun 2 säännössä tarkoitettuja lastitietoja.

Pykälän 13 (14) ja 14 (15) kohtaa valiokunta ehdottaa muutettavaksi siten, että niissä viitataan BLU-säännösten liitteeseen eikä lisäyksen.

Valiokunta ehdottaa 17(18) kohtaa korjattavaksi siten, että se vastaa 10 §:ssä olevaa arviointilaitoksen tehtävänkuvaa. Tällöin arviointilaitoksella tarkoitetaan yritystä tai yhteisöä, jolla on oikeus sertifioida laadunhallintajärjestelmiä.

Tilapäistä toimilupaa koskevan 6 §:n mukaan Merenkulkulaitos voi myöntää äskettäin perustetuille terminaaleille korkeintaan 12 kuukautta voimassa olevan tilapäisen toimintaluvan. Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että tällä tavoin viranomaisen toimivalta samoin

kuin terminaalien mahdollisuus saada tällainen tilapäinen lupa jää liian väljästi rajatuksi. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että 3 §:ään otettaisiin uudeksi 18 kohdaksi äskettäin perustetun terminaalin määritelmä. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan äskettäin perustetulla terminaalilla tarkoitettaisiin terminaalialue, jossa uuden alalle pyrkivän terminaalinhoitajan tarkoituksena on aloittaa kiinteän irtolastin lastaus- tai purkutoiminta suomalaisessa satamassa omilla tai vuokraamallaan lastinpurku- tai lastauslaitteilla. Valiokunta ehdottaa vastaavaa määritelmää 18 kohtaan.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset ja kielellisiä korjauksia pykälän muotoiluihin.

4 §. *Irtolastialuksen toiminnalliseen soveltuvuuteen liittyvät vaatimukset.* Valiokunta on tehnyt kielellisen tarkistuksen pykälän otsikkoon ja 2 momenttiin. Lain systematiikan vuoksi valiokunta ehdottaa pykälän tarkastuksia koskevan 2 momentin siirtämistä valvontaa koskevaan 15 §:ään. Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

5 §. *Terminaalin soveltuvuuteen liittyvät vaatimukset.* Valiokunta on tehnyt kielellisiä tarkistuksia pykälän 1 momentin muotoiluihin.

6 §. *Tilapäinen toimintalupa.* Valiokunta on tehnyt kielellisen tarkistuksen pykälän muotoiluihin.

7 §. *Aluksen päällikön tehtävät.* Valiokunta ehdottaa korvattavaksi 1 momentin 3 kohdan viittauksen BLU-koodiin viittauksella BLU-säännöstöön.

Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen ja kielellisiä korjauksia momentin muotoiluihin.

8 §. *Terminaalin edustajan tehtävät.* Liikenne- ja viestintäministeriön ilmoituksen mukaan valiokunta ehdottaa muutettavaksi 1 momentin 1 kohdan viittauksen BLU-koodiin koskemaan viittausta BLU-säännöstöön. Valiokunta ehdottaa täsmennettäväksi 2 kohtaa siten, että lainkohdan varmistusvelvollisuus koskee tilannetta, jolloin alusta lastataan.

Lakiehdotuksen 3 §:n 12 kohdan poistamisesta johtuen valiokunta ehdottaa 3 kohdassa Merenkululaitoksen nimenomaista mainitsemista.

Lakiehdotuksen 3 §:n 7 kohdan mukaan terminaalilla tarkoitetaan kiinteää, kelluvaa tai liikuvaa laitteistoa. Tämän vuoksi terminaalilla ei voi antaa tietoja aluksen päällikölle. Valiokunta ehdottaa, että muotoilua muutetaan siten, että on kyse tiedoista, joita terminaalin edustajan tulee antaa aluksen päällikölle.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset ja kielellisiä korjauksia pykälän muotoiluihin.

9 §. Irtolastialuksen ja terminaalien väliset menettelyt. Valiokunta ehdottaa korvattavaksi pykälän 1 kohdan viittauksen BLU-koodiin viittauksella BLU-säännöstöön.

Pykälän 5 kohdassa olevan asetuksenantovaltuuden valiokunta ehdottaa siirrettäväksi pykälän uudeksi 2 momentiksi.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset ja kielellisiä tarkistuksia pykälän muotoiluihin.

10 §. Arviointilaitos ja sen tehtävät. Tarkoituksena on, että Suomessa voi olla useita arviointilaitoksia. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa pykälän muotoilun tarkistamista siten, että siitä ilmenee, että Suomeen voitaisiin nimetä useita arviointilaitoksia. Tämän lisäksi valiokunta ehdottaa arviointilaitosten tehtäviä tarkennettavaksi siten, että momentista ilmenee, että arviointilaitoksilla on oikeus sertifioida terminaalinhoitajien laadunhallintajärjestelmiä.

Valiokunta ehdottaa, että 2 momentissa mainitaan Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lisäksi nimenomaan Euroopan unionin jäsenvaltiot.

Koska pykälän 3 momentti ei sisällöltään vastannut otsikkoa, valiokunta ehdottaa momentin siirtämistä siirtymäsäännökseen.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset ja kielellisiä korjauksia pykälän muotoiluihin.

11 §. Nimeämisen edellytykset. Valiokunta on tehnyt kielellisiä korjauksia pykälän muotoiluun.

12 §. Arviointilaitoksen nimeämisen peruuttaminen. Valiokunta ehdottaa korjattavaksi pykälässä virheellisesti olevan viittauksen 10 §:ään koskemaan 11 §:ää, jossa säädetään tavasta, millä arviointilaitoksen on osoitettava pätevyytensä. Valiokunta katsoo, että pykälässä olevat perusteet nimeämisen peruuttamiselle ovat liian yleisluontoiset, koska niissä viitataan vain toimimiseen muuten tämän lain säännösten vastaisesti. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että nimeäminen voitaisiin peruuttaa, jos arviointilaitos myöntää sertifikaatin terminaalinhoitajan laadunhallintajärjestelmälle, joka ei täytä ISO 9001:2000 -standardin tai vastaavan standardin vaatimuksia. Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

13 §. Hyvä hallinto ja oikeusturva arviointimenettelyssä sekä virkavastuu. Valiokunta ehdottaa pykälän otsikon täsmentämistä koskemaan myös virkavastuuta, josta säädetään pykälän 2 momentissa. Tämän lisäksi valiokunta on korjannut 1 momentissa olleen virheen viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) nimikkeessä.

14 §. Lastaamisen tai lastin purkamisen aikana aiheutuneiden vaurioiden korjaaminen. Lain 3 §:n 12 kohdan poistamisen vuoksi valiokunta ehdottaa Merenkululaitoksen nimenomaista mainitsemista satamavaltion valvontaviranomaisen sijaan. Valiokunta ehdottaa edelleen 3 momentissa hyväksytyn laitoksen täsmentämistä koskemaan alusten tarkastamiseen ja katsastamiseen valtuutettuja laitoksia sekä merenkulun viranomaisen asiaan liittyvien toimia koskevista yhteisistä säännöistä ja standardeista annetun neuvoston direktiivin 94/57/EY mukaista laitosta.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset ja kielellisiä korjauksia pykälän muotoiluihin.

15 §. Valvonta. Valiokunta on 1 momentissa korjannut viittaukset 5 §:ään ja 8 §:ään sekä tehnyt kielellisen tarkistuksen.

Valiokunta ehdottaa 2 momentin poistamista, koska se on ilmeisen tarpeeton. Jo 1 momentin säännöksen mukaan Merenkululaitos valvoo

koko lain noudattamista ja 27 §:n 2 momentista ilmenevät siirtymäsäännöksen määräajat. Tämän lisäksi valiokunta ehdottaa lain systematiikan vuoksi 4 §:n tarkastuksia koskevaa 2 momenttia siirrettäväksi nyt kyseessä olevan pykälän 2 momentiksi.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

16 §. Tarkastusoikeus. Lain 3 §:n 12 kohdan poistamisen johdosta valiokunta ehdottaa Merenkululaitoksen nimenomaista mainitsemista satamavaltion valvontaviranomaisen sijaan. Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen pykälän muotoiluun.

17 §. Aluksen lastaamisessa tai purkamisessa havaittu puute tai epäkohta. Valiokunta on tehnyt kielellisiä tarkistuksia 1 momentin muotoiluihin.

18 §. Uhkasakko ja keskeyttämisuhka. Pykälän 1 momentin mukaan uhkasakko ja keskeyttämisuhka voidaan asettaa terminaalille, terminaalinhoitajalle, terminaalin edustajalle tai aluksen päällikölle. 3 §:n 7 kohdan mukaan terminaalilla tarkoitetaan kuitenkin kiinteää, kelluvaa tai liikkuvaa laitteistoa, ja tämän vuoksi valiokunta ehdottaa sanan terminaali poistamista.

Pykälän 2 momentissa säädetään laivanisännän velvollisuudesta antaa uhkasakkoa vastaava vakuus ennen aluksen lähtöä Suomen satamasta. Momentissa vakuus on säädetty palautettavaksi aluksen päällikölle, vaikka tarkoituksena on, että se palautetaan laivanisännälle. Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi, että pykälää tarkistetaan siten, että vakuus on palautettava sen antaneelle laivanisännälle.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset ja kielellisiä korjauksia pykälän muotoiluihin.

19 §. Kiinteän irtolastin lastaamisen tai purkamisen estäminen tai keskeyttäminen. Liikenne- ja viestintäministeriön ilmoituksen mukaan pykälän toisen virkkeen loppuun tulisi lisätä sanat "keskeyttää aluksen lastaaminen tai purkamisen". Koska säännös tällöin on paljon informatiivisempi, valiokunta ehdottaa pykälän muutta-

mista sen mukaisesti. Valiokunta on tämän lisäksi tehnyt kielellisiä tarkistuksia pykälän muotoiluun.

21 §. Salassapidettävien tietojen luovuttaminen. Pykälän 1 kohdassa säädetään, että tietoja saa luovuttaa syyttäjälle ja poliisille, Rajavartiolaitokselle tai tulliviranomaiselle rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi. Tarkoituksena on ollut, että tietoja voidaan luovuttaa kullekin viranomaiselle erikseen joko rikoksen ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että sanat "ja" korvataan pilkulla sekä sanalla "tai".

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset ja kielellisen tarkistuksen pykälän otsikkoon ja 3 kohtaan.

22 §. Arviointilaitoksen tietojen luovuttaminen. Pykälän 1 momentissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain nimike on väärin. Valiokunta on korjannut virheen. 10 §:n 2 momentissa todetaan, että arviointilaitokseen rinnastetaan vastavuoroisesti toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa rekisteröity yritys tai muu yhteisö. Valiokunta ehdottaa, että 1 kohdan viitasta 10 §:n 2 momentin yhteisöihin täsmennetään siten, että ilmaukset ovat yhdenmukaisia.

Valiokunta esittää pykälän 2 kohdan yksinkertaistamista korvaamalla sanat "Merenkululaitoksen suorittaman tässä laissa tarkoitettun" sanoilla "tämän lain mukaisen".

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset ja kielellisiä korjauksia pykälän muotoiluihin.

23 §. Virka-apuviranomaiset. Valiokunta on tehnyt kielellisen tarkistuksen pykälän muotoiluun.

24 §. Kustannusten korvaaminen. Liikenne- ja viestintäministeriön ilmoituksen mukaan lain valmistelussa haluttiin erottaa irtolastilaki muista laeista. Tämän vuoksi lakiehdotukseen sisällytettiin alusturvallisuuden valvontalain mukaiset säännökset siitä, miten toimittaisiin, jos eri tahot rikkoisivat oleellisesti lain säännöksiä. Tässä yhteydessä alusturvallisuuden valvontala-

kiin perustuvaa sanamuotoa ei tarpeeksi mukautettu tämän lain tarpeisiin. Koska nyt ehdotetussa laissa ei säädetä aluksen pysäyttämistä, ei myöskään tule säätää pysäyttämistä koskevista maksuista. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että puutteet määritellään sellaisiksi, jotka tämän lain 19 §:n mukaan velvoittavat Merenkulkulaitoksen estämään tai keskeyttämään kiinteän irtolastin lastaamisen tai purkamisen. Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset momentin muotoiluun.

25 §. *Muutoksenhaku.* Valiokunta on tehnyt kielellisen tarkistuksen pykälän otsikkoon.

26 §. *Oikaisumenettely ja muutoksenhaku arviointilaitoksen päätöksestä.* Oikeusministeriö ei ole pitänyt onnistuneena sääntelytapaa, jonka mukaan oikaisumenettelystä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Hallituksen esityksen mukaan oikaisumenettelyyn jouduttaisiin luultavasti turvautumaan harvoin ja vasta käytäntö osoittaisi, olisiko oikaisumenettelystä säätäminen lainkaan tarpeen. Ministeriö on kiinnittänyt huomiota siihen, että ensinnäkin hallintolaki (434/2003) tulee sovellettavaksi 13 §:n 1 momentin viittauksen perusteella, ja tämän lisäksi on epäselvää, minkälaista sääntelyä asetuksella olisi tarpeen antaa. Valiokunta ehdottaakin tämän vuoksi asetuksenantovaltuuden poistamista kokonaan ja katsoo, että tarvittaessa on parempi myöhemmin täydentää oikaisumenettelyä koskevaa sääntelyä lain tasolla.

Valiokunnan muutosehdotus:

Laki

eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Edelleen oikaisumenettelyn yksityiskohdat vahvistetaan pykälän 1 momentin mukaan arviointilaitoksen hyväksymisen yhteydessä. Oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota siihen, että säännöstä ei hallituksen esityksessä perustella ja sen merkitys jää epäselväksi. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaakin säännöksen poistamista momentista.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset momentin muotoiluun.

27 §. *Voimaantulo ja siirtymäsäännös.* Valiokunta ehdottaa uudelleen muotoiltavaksi pykälän 2 momentin säännöstä siitä, koska terminaalinhoitajan on perustettava laadunhallintajärjestelmä ja koska se on sertifioitava.

Valiokunta ehdottaa lain systematiikan vuoksi pykälän uudelleenmuotoilemista siten, että 3 momenttiin siirretään 10 §:n 3 momentin säännös, kuitenkin siten, että se koskee äskettäin perustettua terminaalia. Tällaiselta terminaalilta vaadittaisiin tilapäinen toimintalupa kolmen kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tällä lailla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/96/EY irtolastialusten turvallisen lastaamisen ja *lastin purkamisen* yhdenmukaistetuista edellytyksistä ja menettelyistä, (*poist.*) sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/84/EY, jäljempänä **irtolastidirektiivi**.

Lain tarkoituksena on parantaa niiden irtolastialusten turvallisuutta, jotka käyttävät suomalaisia terminaaleja kiinteän irtolastin lastaamiseen tai purkamiseen, siten että pienennetään aluksen rakenteelle lastauksen tai *lastin purkamisen* aikana aiheutuvan liiallisen kuormituksen tai fyysisten vaurioiden vaaraa vahvistamalla:

(1 ja 2 kohta kuten HE)

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan:

1) (*poist.*) irtolastialuksiin, jotka käyttävät terminaalia kiinteän irtolastin lastaamiseen tai purkamiseen, riippumatta siitä, minkä lipun alla ne purjehtivat; ja

2) (*poist.*) suomalaisiin terminaaleihin, joissa käy tämän lain soveltamisalaan kuuluvia irtolastialuksia.

Tätä lakia ei *kuitenkaan* sovelleta laitteistoihin, joita vain poikkeuksellisesti käytetään *irtolastialusten* kuivan irtolastin lastaamiseen (*poist.*) ja purkamiseen (*poist.*), eikä (*poist.*) tapauksiin, joissa lastaaminen tai *lastin purkamisen* tapahtuu pelkästään kyseisen irtolastialuksen laitteilla. *Tämän momentin säännöksillä* ei kuitenkaan rajoiteta ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (*poist.*) (SopS 11/1981) liitteen VI luvun 7 säännön määräysten soveltamista.

(3 mom. kuten HE)

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1 kohta kuten HE)

2) vuoden 1974 SOLAS-yleissopimuksella ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen;

3) BLU-säännöstöllä Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) päätöslauselman A.862(20) liitteen mukaista irtolastialusten turvallista lastaamista ja *lastin purkamista* koskevaa toimintasäännöstöä siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen;

(4 kohta kuten HE)

5) kuivalla irtolastilla tai kiinteällä irtolastilla vuoden 1974 SOLAS-yleissopimuksen liitteen XII luvun 1.4 säännössä määriteltyä kiinteää irtolastia lukuun ottamatta viljaa;

(6 ja 7 kohta kuten HE)

8) terminaalinhoitajalla terminaalin omistajaa taikka organisaatiota tai henkilöä, jolle omistaja on siirtänyt vastuun tietyn irtolastialuksen lastaamisesta tai (*poist.*) *purkamisesta* terminaalissa;

9) terminaalin edustajalla terminaalinhoitajan nimeämää henkilöä, jonka kokonaisvastuulla ja toimivallassa on valvoa tietyn irtolastialuksen terminaalissa suoritettavaa lastaamista tai *lastin purkamista* edeltäviä valmisteluja, lastaamista tai *lastin purkamista* sekä niiden päätökseen saattamista;

10) aluksen päälliköllä irtolastialuksen päällikköä tai aluksen päällystöön kuuluvaa henkilöä, jonka aluksen päällikkö on nimennyt vastamaan lastaamisesta ja *lastin purkamisesta*;

(11 kohta kuten HE)

12) (*poist.*)

12 (13)) lastitiedoilla (*poist.*) vuoden 1974 SOLAS-yleissopimuksen liitteen VI luvun 2 säännössä edellytetyt lastitiedot;

13 (14)) lastaus- tai lastinpurkusuunnitelmalta suunnitelmaa, johon viitataan vuoden 1974 SOLAS-yleissopimuksen liitteen VI luvun 7.3 säännössä ja joka noudattaa BLU-säännöstön liitteessä 2 olevaa mallia;

14 (15)) aluksen ja sataman yhteisellä turvallisuuden tarkistuslistalla tarkistuslistaa, johon viitataan BLU-säännösten luvussa 4 ja joka noudattaa BLU-säännösten liitteessä 3 olevaa mallia;

(15 kohta kuten HE:n 16 kohta)

16 (17)) sertifioidulla laadunhallintajärjestelmällä ISO 9001:2000 -standardin tai vastaavan standardin mukaisesti sertifioitua terminaalinhoitajan laadunhallintajärjestelmää; (poist.)

17 (18)) arviointilaitoksella yritystä tai muuta yhteisöä, jolla on oikeus sertifioida laadunhallintajärjestelmiä; sekä

18) **äskettäin perustetulla terminaalilla terminaalialia, jossa uuden, alalle pyrkivän terminaalinhoitajan tarkoituksena on aloittaa kiinteän irtolastin lastaus- tai purkutoiminta suomalaisessa satamassa omilla tai vuokraamallaan lastinpurku- tai lastauslaitteilla. (Uusi)**

4 §

Irtolastialuksen toiminnalliseen soveltuvuuteen liittyvät vaatimukset

(1 mom. kuten HE)

(2 mom. poist.)

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä irtolastialusten toiminnallisen soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksista, niiden lastiruumista, lastiluukuista, käyttöjärjestelmiä ja kuljetuskoneistoja koskevista vaatimuksista, lastauslaskimisesta, kuljetuskoneistoista ja muista irtolastin lastaamiseen ja purkamiseen vaikuttavista teknisistä seikoista sekä aluksen kiinnittämisessä ja ankuroimisessa käytettävistä kansilaitteistoista.

5 §

Terminaalin soveltuvuuteen liittyvät vaatimukset

Terminaalinhoitaja varmistaa niiden terminaalien osalta, joista hän tämän lain nojalla vastaa, että:

(1—3 kohdat kuten HE)

4) terminaalille on kehitetty, otettu käyttöön ja siellä pidetään yllä sertifioitua laadunhallintajärjestelmää, joka täyttää (poist.) ISO 9001:2000 -standardin tai vastaavan standardin vaatimukset ja jota auditoidaan ISO 10011:1991 -standardissa tai vastaavassa standardissa asetettujen suuntaviivojen mukaisesti.

(2 mom. kuten HE)

6 §

Tilapäinen toimintalupa

Merenkululaitos voi 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetystä vaatimuksista poiketen myöntää äskettäin perustetuille terminaalille enintään 12 kuukautta voimassa olevan tilapäisen toimintaluvan. Terminaalin on kuitenkin kirjallisessa hakemuksessaan osoitettava Merenkululaitokselle, että sillä on suunnitelma sertifioidun laadunhallintajärjestelmän käyttöön ottamiseksi siten kuin 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään.

7 §

Aluksen päällikön tehtävät

Aluksen päällikkö:

1) vastaa irtolastialuksen turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta;

2) antaa terminaalinhoitajalle tai terminaalin edustajalle aluksen tunnustiedot sekä irtolastialuksen turvallisen lastaamisen ja lastin purkamisen kannalta tarpeelliset tiedot siten kuin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella tarkemmin säädetään;

3) varmistaa, että hän on saanut vuoden 1974 SOLAS-yleissopimuksessa edellytetyt tiedot, jotka on esitetty BLU-säännöstyössä osoitetulla tavalla siten kuin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella tarkemmin säädetään, ja

4) huolehtii ennen lastaamisen tai lastin purkamisen alkamista ja niiden aikana, että lastaus- tai lastin purkamista ja niihin liittyviä varotoimenpiteitä valvoo aluksen päällystöön kuuluva henkilö.

(2 mom. kuten HE)

8 §

Terminaalien edustajan tehtävät

Terminaalien edustaja:

1) antaa aluksen päällikölle *BLU-säännösten* mukaisesti satamaan, terminaaliin, lastausmenetelmiin, *lastin purkamiseen* ja muihin vastaaviin seikkoihin liittyviä tietoja siten kuin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella tarkemmin säädetään;

2) varmistaa *alusta lastattaessa*, että aluksen päällikkö on mahdollisimman varhaisessa vaiheessa saanut tietoonsa *lastinselvityslomakkeen* sisältämät tiedot;

3) ilmoittaa viipymättä aluksen päällikölle ja *Merenkulkulaitokselle* irtolastialuksella havaitsemistaan ilmeisistä puutteista, jotka voivat vaarantaa kiinteän irtolastin lastaamisen tai purkamisen turvallisuuden; ja

4) huolehtii ennen lastaamisen tai *lastin purkamisen* alkamista ja niiden aikana, että aluksen päälliköllä on lastauksesta tai *lastin purkamisesta* vastaavan terminaalien henkilökunnan tai rahdinantajan yhteystiedot sekä *että* kaikkia lastaukseen tai *lastin purkamiseen* liittyviä varoituspöytäkirjoja noudatetaan.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä terminaalien edustajan tehtävistä ennen lastaamisen tai *lastin purkamisen* aloittamista ja niiden aikana sekä tiedoista, joita terminaalien edustajan tulee antaa aluksen päällikölle.

9 §

Irtolastialuksen ja terminaalien väliset menettelyt

Kiinteää irtolastia kuljettavien irtolastialusten lastaamiseen ja *lastin purkamiseen* sovelletaan seuraavia menettelyjä:

1) Ennen kiinteän irtolastin lastaamista tai purkamista aluksen päällikkö sopii terminaalien edustajan kanssa lastaus- tai lastinpurkusuunnitelmasta *BLU-säännösten* mukaisesti siten kuin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. Lastaus- tai lastinpurku-

suunnitelman laatimisesta, valmistelusta ja hyväksymismenettelystä, suunnitelman säilyttämisen perusteista sekä säilyttämisaikasta aluksessa ja terminaalissa voidaan tarkemmin säätää liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

2) Ennen lastaamisen tai *lastin purkamisen* aloittamista aluksen päällikkö ja terminaalien edustaja täyttävät ja allekirjoittavat aluksen ja sataman välisen *tarkistuslistan* *BLU-säännösten* mukaisesti siten kuin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella tarkemmin säädetään.

3) Aluksen ja terminaalien välille luodaan jatkuvasti ylläpidettävä viestintäyhteys.

4) Aluksen *päällikkö* ja terminaalien edustaja johtavat lastaamista tai *lastin purkamista* sovitun lastaus- tai lastinpurkusuunnitelman mukaisesti. Terminaalien edustaja on vastuussa kiinteän irtolastin lastaamisesta tai purkamisesta suunnitelmassa ilmoitetun lastausjärjestyksen, lastimäärän ja lastaus- tai purkamisnopeuden osalta. Terminaalien edustaja ei saa poiketa sovitusta lastaus- tai lastinpurkusuunnitelmasta, ellei ole ennakolta kuullut aluksen päällikköä ja saanut tältä kirjallista hyväksyntää poikkeamiselle.

(5 kohta poist.)

Lastaamisen tai lastin purkamisen päätyttyä sovellettavista aluksen päällikön ja terminaalien edustajan välisistä menettelytavoista sekä lastin purkamisen osalta tehtyyn kirjalliseen sopimukseen sisällytettävistä asioista, kuten aluksen mahdollisesti kärsimistä vahingoista, säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. (Uusi)

10 §

Arviointilaitos ja sen tehtävät

Merenkulkulaitos nimeää hakemuksesta *arviointilaitokset*, joilla on oikeus sertifioida *terminaalinhoitajien* laadunhallintajärjestelmiä. Nimeäminen on voimassa toistaiseksi.

Arviointilaitokseen rinnastetaan vastavuoroisesti toisessa *Euroopan unionin jäsenvaltiossa* tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa rekisteröity yritys tai muu yhteisö, joka on kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti

oikeutettu sertifioimaan laadunhallintajärjestelmiä tässä laissa tarkoitetulla tavalla.

(3 mom. *poist.*)

11 §

Nimeämisen edellytykset

Arviointilaitoksen on osoitettava *pätevyytensä Mittatekniikan keskuksen* arvioinnilla tai vastaavalla tavalla (*poist.*).

12 §

Arviointilaitoksen nimeämisen peruuttaminen

Jos arviointilaitos ei pidä yllä pätevyyttään siten kuin sen pätevyys on arvioitu 11 §:n mukaisesti tai jos se myöntää *sertifikaatin terminaalinhoitajan laadunhallintajärjestelmälle, joka ei täytä ISO 9001:2000 -standardin tai vastaavan standardin vaatimuksia*, Merenkululaitoksen on asetettava arviointilaitokselle määräaika asian korjaamiseksi. Merenkululaitoksen on peruutettava nimeäminen, jos arviointilaitos ei ole korjannut asiaa annetussa määräajassa.

13 §

*Hyvä hallinto ja oikeusturva arviointimenetel-
lyssä sekä virkavastuu*

Tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessaan arviointilaitos noudattaa, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003), sähköisestä asioinnista hallinnossa annetussa laissa (13/2003), *viranomaisten* toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja arkistolais-
sa (831/1994) säädetään.

(2 mom. kuten HE)

14 §

*Lastaamisen tai lastin purkamisen aikana ai-
heutuneiden vaurioiden korjaaminen*

Terminaalin edustaja ilmoittaa aluksen pääl-
likölle lastaamisen tai lastin purkamisen aikana aluksen rakenteelle tai laitteistoille syntyneistä

vaurioista. Vauriot on tarpeen vaatiessa korjatta-
va.

Jos vauriot saattavat heikentää aluksen run-
gon rakenne- tai vesitiiviysominaisuuksia tai
vaikuttaa haitallisesti aluksen keskeisiin tekni-
siin järjestelmiin, terminaalin edustajan tai aluk-
sen päällikön on ilmoitettava asiasta lippuval-
tion hallinnolle tai sen hyväksymälle ja sen puo-
lesta toimivalle luokituslaitokselle sekä *Meren-
kululaitokselle*. Päätöksen siitä, onko korjaus-
toimenpiteet suoritettava välittömästi vai voi-
daanko niitä lykätä, tekee *Merenkululaitos* ot-
taen asianmukaisesti huomioon lippuvaltion hal-
linnon tai sen hyväksymän ja sen puolesta toimi-
van laitoksen mahdollisen lausunnon sekä aluk-
sen päällikön mielipiteen. Jos välittömiä kor-
jaustoimenpiteitä pidetään tarpeellisina, kor-
jaukset on suoritettava ja aluksen päällikön sekä
Merenkululaitoksen hyväksyttävä ne ennen
aluksen lähtemistä satamasta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun päätöksen te-
kemiseksi *Merenkululaitos* voi pyytää *alusten
tarkastamiseen ja katsastamiseen valtuutettuja
laitoksia sekä merenkulun viranomaisten asiaan
liittyviä toimia koskevista yhteisistä säännöistä
ja standardeista* annetussa neuvoston direktii-
vissä 94/57/EY, sellaisena kuin direktiivi on
muutettuna ja Suomessa täytäntöön pantuna,
tarkoitettua hyväksyttyä laitosta tutkimaan vau-
riot ja antamaan neuvoja korjausten tarpeellisuus-
desta ja kiireellisyydestä.

(4 mom. kuten HE)

15 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännös-
ten noudattamista valvoo Merenkululaitos. Me-
renkululaitos valvoo säännöllisesti sitä, että
5 §:ssä, 8 §:ssä ja 9 §:ssä asetettuja vaatimuksia
noudatetaan. Valvontaa suoritetaan myös lastaa-
misen ja lastin purkamisen aikana tehtävillä yl-
lätystarkastuksilla.

*Merenkululaitos suorittaa terminaaleissa ja
irtolastialuksissa tarkastuksia tarpeellisin vä-
lilajoin varmistaakseen sen, että terminaalinhoi-*

tajat noudattavat 4 §:n 1 momentin mukaisia velvoitteitaan.

(3 mom. kuten HE)

16 §

Tarkastusoikeus

Merenkulkulaitoksella on oikeus päästä alukseen, alueelle tai huoneistoon ja muuhun sellaiseen tilaan, jonne pääsy on tässä laissa tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeen, tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Asumiseen tarkoitettuihin tiloihin valvontaa ei kuitenkaan voida ulottaa.

17 §

Aluksen lastaamisessa tai purkamisessa havaittu puute tai epäkohta

Jos terminaalinhoitaja, terminaalin edustaja tai aluksen päällikkö ei noudata tämän lain säännöksiä, Merenkulkulaitoksen on neuvoteltuaan asianomaisen tahon kanssa annettava asianmukaiset ohjeet puutteellisuuksien korjaamiseksi tai epäkohtien poistamiseksi. Merenkulkulaitos voi asettaa *puutteen korjaamiselle* tai *epäkohdan poistamiselle* määräajan.

(2 mom. kuten HE)

18 §

Uhkasakko ja keskeyttämisuhka

Merenkulkulaitos voi tehostaa 17 §:n 2 momentissa säädettyä määräystä uhkasakolla tai keskeyttämisuhalla. Uhkasakko ja keskeyttämisuhka voidaan asettaa (*poist.*) terminaalinhoitajalle, terminaalin edustajalle tai aluksen päälliköille. Uhkasakosta ja keskeyttämisuhasta on voimassa, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Jos Merenkulkulaitoksella on perusteltua aiheetta epäillä, että aluksen päällikkö yrittää välttää päätöksen noudattamista siirtämällä aluksen pois Suomen liikenteestä, Merenkulkulaitos voi

määrätä, että laivanisännän on annettava uhkasakkoa vastaava vakuus ennen aluksen lähtöä Suomen satamasta. Merenkulkulaitoksen määräämän toimenpiteen tultua suoritetuksi on vakuus palautettava *laivanisännälle*.

19 §

Kiinteän irtolastin lastaamisen tai purkamisen estäminen tai keskeyttäminen

Merenkulkulaitoksen on estettävä tai keskeytettävä kiinteän irtolastin lastaaminen tai purkaminen, jos sen tietoon on tullut seikkoja, joiden *perusteella* on ilmeistä, että lastaaminen tai *lastin purkaminen* vaarantaa aluksen tai miehistön turvallisuuden. Mitä tässä pykälässä säädetään, ei kuitenkaan rajoita vuoden 1974 SOLAS-yleissopimuksen liitteen VI luvun 7.7 säännössä aluksen päälliköille määrättyjä oikeuksia ja velvollisuuksia *keskeyttää aluksen lastaaminen tai purkaminen*.

20 §

(Kuten HE)

21 §

Salassapidettävien tietojen luovuttaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä Merenkulkulaitos saa luovuttaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatuja salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja:

1) syyttäjälle, poliisille, rajavartiolaitokselle tai tulliviranomaiselle rikoksen ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi;

(2 kohta kuten HE)

3) toimivaltaiselle ulkomaan viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle Euroopan yhteisön direktiiviin tai Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen perustuvan velvoitteen *toimeuttamiseksi*.

22 §

Arviointilaitoksen tietojen luovuttaminen

Arviointilaitokset ovat *viranomaisten* toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä velvollisia antamaan:

1) arviointilaitosten yhteistoiminnan kannalta tarpeellisia tietoja toisille tässä laissa tarkoitettuihin arviointilaitoksille ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin arviointilaitokseen rinnastettaville yhteisöille; sekä

2) (*poist.*) tämän lain mukaisen valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja Merenkulkulaitokselle.

23 §

Virka-apuviranomaiset

(1 mom. kuten HE)

Jos tässä laissa tarkoitettua tarkastusta tai muuta toimenpidettä yritetään estää tai häiritä, poliisiin on annettava virka-apua (*poist.*) tämän lain noudattamisen valvontaa varten.

24 §

Kustannusten korvaaminen

Tämän lain mukaisten toimenpiteiden sekä todistuskirjojen myöntämisen maksullisuudesta ja maksuperusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992). Jos tämän lain mukaisissa tarkastuksissa havaitaan sellaisia puutteita, jotka tämän lain 19 §:n mukaan velvoittavat Merenkulkulaitoksen estämään tai keskeyttämään kiinteän irtolastin lastaamisen tai purkamisen, laivanisännän tai tämän Suomessa olevan edustajan taikka terminaalinhoitajan on korvattava kaikki lisätarkastuksiin liittyvät kustannukset.

(2 mom. kuten HE)

25 §

*Muutoksenhaku (**poist.**)*

(1 mom. kuten HE)

26 §

Oikaisumenettely ja muutoksenhaku arviointilaitoksen päätöksistä

Arviointilaitoksen päätökseen olla myöntämättä terminaalinhoitajan laadunhallintajärjestelmälle sertifikaattia saa hakea oikaisua arviointilaitokselta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. (*Poist.*) Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Arviointilaitoksen oikaisumenettelyssä antamasta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen sen mukaan kuin hallintolainkäyttölaissa (*poist.*) säädetään.

(3 mom. kuten HE)

27 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

(1 mom. kuten HE)

Terminaalinhoitajan on perustettava laadunhallintajärjestelmä 5 päivään helmikuuta 2005 mennessä, ja laadunhallintajärjestelmä on sertifioitava viimeistään 5 päivänä helmikuuta 2006.

Toimintansa harjoittamiseksi äskettäin perustetulla terminaalilla on oltava 6 §:ssä tarkoitettu tilapäinen toimintalupa kolmen kuukauden kuluessa terminaalin toiminnan aloittamisesta.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Markku Laukkanen /kesk	Reino Ojala /sd
vpj.	Matti Kangas /vas	Erkki Pulliainen /vihr
jäs.	Mikko Alatalo /kesk	Pertti Salovaara /kesk
	Saara Karhu /sd	Arto Seppälä /sd
	Inkeri Kerola /kesk	Harry Wallin /sd
	Risto Kuisma /sd	Raimo Vistbacka /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.